

Manuál k vlastivědné práci

Tento text by měl být velmi stručným manuálem k tomu, jak by měla vypadat kvalitní vlastivědná práce.

Co by mělo být cílem práce?

Cílem vlastivědné práce je prokázání schopnosti zpracovat větší téma. Zvykem byly vždy velice teoretické práce, ale od letošního roku se očekává i jistá míra praktičnosti, která by měla být vyzkoušená a vyhodnocená (viz níže).

1. Struktura

V žádné vlastivědce by nemělo chybět těchto několik věcí:

- Úvodní strana, obsahující název, jméno a oddíl autora a název ZS
- Úvodní text, který se většinou týká toho, proč sis vybral zrovna toto téma, případně jakou praktickou/ výzkumnou část budeš zpracovávat - stačí třeba půl stránky.
- Samotný text vlastivědné práce
- Závěr (k čemu bude tvoje vlastivědka dobrá, závěr výsledků praktické části)
- Případné přílohy
- Seznam použité literatury a zdrojů
- Obsah

2. Délka

Předepsaná délka vlastivědné práce je osm stránek. Míněno je tím 8 normostran, jedna normostrana = 1 800 znaků včetně mezer. Word to snadno spočítá, jedna normostrana psaná Times New Roman 12 je cca půl stránky A4. Délka praktické části by měla být alespoň 2 normostrany z celkového rozsahu.

3. Grafická podoba

Ať si zvolíš jakýkoliv formát a úpravu, měla by být všude sjednocená. Aby nebyla vlastivědka zcela nepřehledná, je dobré znát několik zásad:

Fonty: Na vlastivědku bohatě vystačíš se třemi fonty - jeden na hlavní nadpis na úvodní straně, druhý na nadpisy a třetí na text. Jakýkoliv další je už navíc a práce začne vypadat lajdácky. Na nadpisy se obvykle volí bezpatková písma (Arial, Helvetica, Tahoma, Verdana,..), delší texty se lépe čtou písmem patkovým (Times New Roman, Calibri,...). V některých případech lze použít kurzívu písma (obvykle důležitá slova v textu, citované úseky), popřípadě tučné písmo (názvy apod.). U nadpisů se dá pracovat s velikostí písma, ale v určité míře i s fonty (zdůraznění článku, oživení, nebo grafické vylepšení).

Hierarchie nadpisů: Je pro přehlednost práce nejspíš nejdůležitější věc. V podstatě jde o to, aby nadpisy stejné důležitosti byly psány vždy stejným písmem. Pro práci tohoto rozsahu to budou nejspíš dvě, maximálně tři úrovně nadpisů - nadpisy kapitol (řekněme Arial 20), podnadpisy (Arial 16) a názvy odstavců (Arial 14). Podle této struktury pak budeš tvořit obsah na konci práce.

Zarovnání: Výchozím nastavením je v MS Word zarovnání doleva. Pokud nemáš dobrý důvod proč to tak nechat, použij zarovnání do bloku, vypadá mnohem líp a upraveněji. Tabulka obsahu by měla mít spojené nadpisy s číslováním stránek např. tečkami. .

Odstavec: Jsou důležitější věc, než se zdá na první pohled. Odstavec vždy začíná na novém řádku (tj. zmáčknout Enter, i když to náhodou vyjde i bez něj). Na začátku odstavce použij tabulátor pro odsazení (Tab) - (mezery nepoužívat). Odstavce jsou zásadní pro přehlednost textu.

Oddělování stránek: Ctrl+Enter = nová stránka. Velice užitečné, protože se ti potom nerozhodí celá práce, když připíšeš na první stránku dva řádky. Velké nadpisy by měli vždy začínat na nové stránce.

Kdyby tě zajímalo něco víc, zadej si do Googlu „typografická norma“.

4. Obsah

Pro obsah práce neexistuje mnoho obecně platných rad. V několika odrážkách pár věcí, na které by člověk neměl zapomenout:

Zdroje: I v případě, že se věnuješ tématu, které dobře znáš, je dobré pracovat se zdroji - ať už knihami, nebo internetem. Zvláště u těch internetových je pak potřeba informace z nich ověřovat. Proto je dobré pracovat s více zdroji naráz. Nezapomeň samozřejmě všechny zdroje uvést na konci práce. Pokud používáš AI nástroje, neznamená to že nemusíš zdroje uvádět. Je nutné uvést zdroje ze kterých čerpá AI (nech si je vypsat). Také uveď, který model AI jsi používal(a) (např. ChatGPT 5, o3, Claude 4.0 Sonet,...)

Citace: Stále platí, že by vlastivědná práce neměla být okopírovaný text ze zdroje. Existují ale texty, které nelze přepsat jinými slovy a je nutné je okopírovat (například přesné znění toho co někdo někdy řekl). Citovaný text se píše kurzívou a v uvozovkách. Nezapočítává do délky práce. Příklad: Do vlastivědky napíšu Hamletovo „*Být či nebýt, to je oč tu běží*“, všimni si úpravy.

AI: Je naprosto normální používat nástroje, které máme k dispozici. Jde o například ChatGPT, Perplexity, Grok, Copilot, a mnohé další. Tyto nástroje mohou urychlit ověřování chyb, dohledání informací, či poradit s pochopením tématu. Je v pořádku je používat, ale je nutné k nim přistupovat jako k nástrojům, které nejsou bez chyb (viz Halucinace AI). A tedy je nutné si i od AI získat zdroj, odkud čerpá informace **a ověřit si, že si nevymýšlí.**

„Halucinace AI“ – je stav, ve kterém AI vrátí nepravdivé informace (vymýšlí si). Informace totiž zakládají na takzvaných tréninkových datech (případně datech, které naleznou na internetu), a pokud v nich není odpověď, kterou člověk hledá, udělají odhad na základě dat, co mají k dispozici (AI zpravidla nikdy nenapíše, že neví). Ovšem jednak data ze kterých vychází mohou být chybná, a nebo se pokoušel odvodit výsledek špatně.

Praktická část: Jde vymyslet prakticky na kterékoliv téma. Praktická část by měla být formou buď výzkumu (zjištění informací), nebo sdílení informací s někým dalším. Zaměření praktické části skonzultuj se svým garantem.

Výzkum – Principem je získávání informací. Tím se nemyslí vyhledání informací k dispozici na internetu, či v knihách, ale takových informací, které nikdo nezpracoval. Nejlépe je začít tím, že si položíš otázku a pokusíš se na ni najít odpověď. Samotné zpracování pak může být například anketa – zjistit názory, či informace od lidí, kteří se tímto tématem zabývají. Nebo udělat rozhovor s osobou, která se v tématu vyzná. Nebo udělat experiment. Sepsat si co je cílem, uskutečnit experiment, sepsat si výsledky a vyhodnotit si jak dopadl (experiment nemusí skončit úspěšně, ale měl by dojít k novému zjištění).

Sdílení informací - Tedy nastudovat si dané téma a pak jej interaktivní formou předat dále. Například formou hry naučit ostatní děti o tomto tématu. Předání informací by měl provést autor práce, tedy zvést děti např. do muzea a nechat mluvit průvodce nestačí.